

Γιούλη Χρονοπούλου
Σεπτέμβριος 2018

Οδηγίες φιλολογικών
ΓΕΛ 2018
Αρχαία & Νέα Ελληνικά

Γενικά

- Κειμενοκεντρικές προσεγγίσεις
- Εισαγωγές ως υλικό αναφοράς
- Συμμετοχικές πρακτικές
- Έμφαση στον αναστοχασμό («αναστοχαστικός γραμματισμός»)

Αρχαία Ελληνικά

Έμφαση

- Παράλληλη χρήση πρωτότυπου – μετάφρασης (προς όλες τις κατευθύνσεις)
- Χρήση διαφορετικών μεταφράσεων – σύγκριση
- Διαφορές λεξιλογίου – συντακτικών δομών αρχαίας ελληνικής – νέας ελληνικής
- Παράλληλη χρήση μεταφρασμένων ή/και σύγχρονων κειμένων – διακειμενικότητα
- Αναγνωριστικός γραμματισμός – Λειτουργία γραμματικο-συντακτικών επιλογών
- Συσχέτιση γλωσσικών επιλογών με κειμενικά είδη – Λειτουργία γλώσσας
- Εργασίες (δημιουργικές, συνθετικές, ερευνητικές, διαθεματικές) κυρίως ομαδικές

Επισημάνσεις

- Υποχώρηση της μετάφρασης και των γλωσσικών απαιτήσεων
- Χρήση μεταφράσεων και παράλληλων μεταφρασμένων ή/και σύγχρονων κειμένων
- Κατανόηση - Αναγνωριστικός γραμματισμός (ως κυρίαρχος στη μελέτη της γλώσσας)
- Χρήση ψηφιακών λεξικών και ηλεκτρονικών σωμάτων κειμένων (Ψηφιακό σχολείο)
- Χρήση των εγχειριδίων γραμματικής και συντακτικού, ως βιβλίων αναφοράς (και κατά τη γραπτή εξέταση τετραμήνου)
- Ερμηνεία κειμένων, κριτικός στοχασμός, προσέγγιση πολιτισμού, αξιών

Η κατανόηση ως βασική δεξιότητα

- Πίσω από αυτές τις επιλογές πιθανότατα υπάρχει η αντίληψη ότι, καθώς τα αρχαία ελληνικά δεν είναι γλώσσα σε χρήση, από τις τέσσερις δεξιότητες που απαιτούνται στις ζωντανές γλώσσες (ανάγνωση, γραφή, ακρόαση, ομιλία), εδώ απαιτείται μόνον η πρώτη (ανάγνωση/ κατανόηση). Άρα, η διδασκαλία στοχεύει πρωτίστως στην κατανόηση και - περαιτέρω – στην ερμηνεία και κριτική σκέψη/στάση.

Ενδεικτικά ερωτήματα για γλωσσική λειτουργία

- Ποιες διαφορετικές μορφές/τύποι της ίδια λέξης χρησιμοποιούνται στο κείμενο και πώς διαφοροποιείται αντίστοιχα η λειτουργία της λέξης;
- Ποια είναι η σημασία συγκεκριμένων λέξεων στο κείμενο;
- Ποια διαφορά ενδεχομένως έχει η σημασία των ίδιων λέξεων στη νεοελληνική;
- Με ποιες λέξεις αποδίδεται μια ενέργεια, τι μορφή έχουν και τι σημασία αποκτούν;
- Ποιες συνώνυμες ή λέξεις με παρόμοια σημασία χρησιμοποιούνται μέσα στο κείμενο;
- Για ποιον λόγο επιλέγεται ο συγκεκριμένος χρόνος ενός ρήματος;
- Πώς θα άλλαζε το νόημα της φράσης αν άλλαζε ο χρόνος ή η έγκλιση του ρήματος;

Ενδεικτικά ερωτήματα για γλωσσική λειτουργία

- Για ποιον λόγο επιλέγεται η χρήση απαρεμφάτου ή δευτερεύουσας πρότασης;
- Ποιες αλλαγές θα είχαμε στην φράση αν άλλαζε το υποκείμενο από ενικό σε πληθυντικό ή αντίστροφα;
- Σε ποια περίπτωση επιλέγεται παθητική σύνταξη;
- Για ποιον λόγο αποδίδεται μια ιδιότητα σε ένα όνομα μέσω κατηγορούμενου ή ονοματικού προσδιορισμού;
- Με ποιον τρόπο προστίθενται προσδιορισμοί σε ένα ρήμα; Πώς θα διαμορφωνόταν μια φράση αν αφαιρούσαμε τους προσδιορισμούς;
- Σε ποιο σημείο του αρχαίου κειμένου αναφέρεται μια φράση ή μια λέξη (εστιάζοντας σε απαρέμφατα, μετοχές, δοτικές, κλπ.)

Αρχαία Προσανατολισμού

Διδαγμένο

- Δομολειτουργική προσέγγιση του ρητορικού κειμένου, για την ανάδειξη των υφολογικών επιλογών του ρήτορα.
- Διατύπωση επιχειρήματος και ανάπτυξη συλλογισμού και για προσωπική ανάπτυξη - ικανοί ομιλητές (μεταγνωστικές δεξιότητες)
- Ασκήσεις επιχειρηματολογίας - αγώνες λόγων

Αδίδακτο

- Σύντομο εισαγωγικό σημείωμα, που εντάσσει το απόσπασμα στο ιστορικό και πολιτισμικό του πλαίσιο (το οποίο πρέπει να δίδεται και κατά τη διδασκαλία και αξιολόγηση του μαθήματος στην τάξη)
- Ανάλυση κατά νοηματικές ενότητες (κατά κώλα) με ανάδειξη δομών, αναγνώριση γραμματικών / συντακτικών φαινομένων, απόδοση μετάφρασης σε ομαλό νεοελληνικό λόγο.
- Το μεγάλο στοίχημα: η κατανόηση

Αξιολόγηση

Για το τρέχον έτος

- Αλλαγές στα Αρχαία Γ' Λυκείου (και στη Β' προσανατολισμού)
- Στην Α' η αξιολόγηση παραμένει ως έχει.
- Στη Β' Γενικής Παιδείας καταργείται η τελική εξέταση (στα τετράμηνα παραμένει ως έχει)

Διδαγμένο

- Δίνονται αποσπάσματα διδαγμένου κειμένου 12-20 στίχων με νοηματική συνοχή
- Οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν σε 6 ερωτήσεις (Χ 10 μόρια)

Οι ερωτήσεις

1

κατανόησης

2

ερμηνείας

3

ερμηνείας

4

εισαγωγής

5

λεξιλογική

6

παράλληλο

Συγκεκριμένα

- Μια ερώτηση κατανόησης (αποκωδικοποίηση σημείων κειμένου, βασικές πληροφορίες) – αντί για μετάφραση
- Δυνατότητα για δύο υπο-ερωτήματα κλειστού (Σ-Λ, πολλαπλών επιλογών, αντιστοίχισης, συμπλήρωσης κενών, κλπ.) ή ανοιχτού τύπου
- Δύο ερωτήσεις ερμηνείας (ιδέες, αξίες, στάσεις, ήθος προσώπων, ιστορικό, κοινωνικό, πολιτιστικό πλαίσιο, δομή – σύνθεση, ύφος κειμένου, κλπ.)

Συγκεκριμένα

- Μία ερώτηση εισαγωγής κλειστού τύπου
- Μία ερώτηση λεξιλογική – σημασιολογική
- Δίνεται παράλληλο κείμενο στη νέα ελληνική, διδαγμένο ή **αδίδακτο**, από την αρχαία ή τη **νεότερη** ελληνική γραμματεία (αντί για μεταφρασμένο διδαγμένο)
- Οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν σε μία ερώτηση ερμηνευτική –συγκριτική ανάμεσα στα δύο κείμενα.

Αδίδακτο

- Δίνεται αδίδακτο πεζό κείμενο της αττικής διαλέκτου 12-20 στίχων (μεγαλύτερο από πριν) με νοηματική συνοχή με πρόταξη εισαγωγικού κατατοπιστικού σημειώματος (εισαγωγικό σημείωμα με εξωκειμενικές πληροφορίες για την κατανόηση του κειμένου).
- Οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν σε 4 ερωτήσεις (Χ10 μόρια).

Οι ερωτήσεις

1

μετάφρασης

2

κατανόησης

3

γραμματικής

4

συντακτικού

Συγκεκριμένα

- Μία ερώτηση μετάφρασης (4-6 στίχων).
- Μία ερώτηση κατανόησης στο νοηματικό άξονα του κειμένου.
- (Στόχος: Να μη μεταφράζουν μηχανικά το άγνωστο αλλά να προσπαθούν να προσεγγίζουν τα νοήματα σε μια δυναμική ανάγνωση, στην οποία η γλωσσική προσέγγιση και η νοηματική αλληλοϋποστηρίζονται.)
- Μία ερώτηση γραμματικής, που μπορεί να αναλύεται σε δύο υπο-ερωτήματα.
- Μία ερώτηση συντακτικού (αναγνώριση, μετασχηματισμός), που μπορεί να επιμερίζεται σε δυο υπο-ερωτήματα.

Λογοτεχνία

Έμφαση

- Διάλογος για το νόημα, πολλαπλότητα
- Διάλογος μεταξύ μαθητών – Αναγνωστική – Ερμηνευτική κοινότητα
- Διαδικασίες κατανόησης κειμένων (εντοπισμοί, μετασχηματισμοί, ερμηνεία, κριτικός στοχασμός)
- Διαδικασίες παραγωγής λόγου (προφορικού – γραπτού- σύνταξη/εκφώνηση) Σύνθεση κειμένων, συγγραφική φάση, δημιουργική γραφή, λογοτεχνικές τεχνικές κειμενικών ειδών, ερμηνεία αλλαγών σε μετασχηματισμούς, εκφραστική ανάγνωση ...
- Αναστοχασμός

Επισημάνσεις

- Σταδιακή αποκοπή από το εγχειρίδιο
- Πρωτοβουλία σε εκπαιδευτικούς – μαθητές
- Συμμετοχικές πρακτικές
- Εισαγωγή και προφορικότητας

Κριτικός στοχασμός

- Αξιολόγηση σχέσης εικόνας-κειμένου (ως προς το νοηματικό ή/και συναισθηματικό βάρος)
- Σύγκριση τεχνικών των κειμένων (ως προς την πληρότητα, τη συναισθηματική δραστικότητα, τις ιδεολογικές θέσεις, κ.λπ.)
- Συσχετισμός κειμένων μεταξύ τους (ως προς εκφραστικούς τρόπους, ιδεολογικές θέσεις, ύφος, αποτελεσματικότητα)

Αναστοχασμός σε κατανόηση/ παραγωγή

- Να αναγνωρίζουν τις προσωπικές αξίες, θέσεις, εμπειρίες, που ενδεχομένως τους επηρεάζουν στη διαδικασία πρόσληψης των κειμένων.
- Να αντιλαμβάνονται τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία τους ως συγγραφείς/ομιλητές, ώστε να βελτιωθούν και να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους στη γραφή και την ομιλία (κατάλληλα και αποτελεσματικά).
- Να εκτιμούν την πορεία των ενεργειών τους (δυνατά σημεία, δυσκολίες, λύσεις).

A' τάξη

- Από τις τρεις διδακτικές ενότητες («Τα φύλα στη λογοτεχνία», «Παράδοση και μοντερνισμός στη νεοελληνική ποίηση», «Θέατρο»)
- διδάσκονται μία ή δύο ενότητες (πιθανόν και σε συνδυασμό), και μία ενότητα με θέμα που θα επιλέξει ο εκπαιδευτικός σε συνεργασία με τους μαθητές.
- Ακολουθούνται τρεις φάσεις: Πριν από την ανάγνωση, Κυρίως ανάγνωση, Μετά την ανάγνωση.
- Με σχέδια εργασίας (μέθοδος πρότζεκτ)
- Εγχειρίδια των τριών τάξεων και εκτός
- Κείμενα παλαιότερα, σύγχρονα, ποιητικά, πεζά, θεατρικά

Β' τάξη

- Εισαγωγές – γραμματολογικά στοιχεία σε συνάρτηση με τα κείμενα
- Συνεξέταση περισσότερων κειμένων (θεματική συγγένεια, θεματική ενότητα, λογοτεχνικά μοτίβα, κλπ.)
- Κατανόηση, ερμηνεία, παραγωγή λόγου, δημιουργική γραφή, βιβλιοπαρουσίαση – βιβλιοκριτική, εργασίες ατομικές/ομαδικές (για δημιουργούς, ρεύματα, κείμενο ή κείμενα) με παρουσιάσεις
- Κείμενα από το εγχειρίδιο και εκτός
- Πρόταση για συνεχόμενο δίωρο

Γλώσσα

Έμφαση

- Ο γλωσσικός γραμματισμός ως κοινωνικά δομημένο φαινόμενο – όχι αποσπασματικές ικανότητες γραφής/ ανάγνωσης
- Ικανότητα νοηματοδότησης της κοινωνικής πραγματικότητας, κριτική/αναστοχαστική διάσταση, ενεργητική στάση ζωής
- Ευρύτητα θεματικών αξόνων
- Οργάνωση γύρω από μελέτη κειμένων με ενδιαφέρον για μαθητές
- Στοχοκεντρική προσέγγιση
- Ενίσχυση της γλωσσικής και επικοινωνιακής ικανότητας, κριτικής στάσης απέναντι στις κυρίαρχες μορφές λόγου.

Έμφαση

- Επιλογή κειμένων που θέτουν ερωτήματα/ζητήματα, ανήκουν σε διαφορετικά κειμενικά είδη και συνδυάζουν ποικιλία γενών λόγου (περιγραφή, αφήγηση, επιχειρηματολογία).
- Ποικιλία κειμένων, γραπτών και προφορικών, πολυτροπικών και μονοτροπικών, συνεχών και ασυνεχών.
- Δυνατότητα για διαμόρφωση και άλλων θεματικών ενοτήτων.
- Συμμετοχικές διδακτικές πρακτικές.

Κειμενικά είδη

- Άρθρο, Ομιλία, Επιστολή, Βιογραφικό σημείωμα, Συστατική επιστολή, Συνέντευξη, Αφίσα, Πρόγραμμα, Πρόσκληση, Αίτηση, Μικρές αγγελίες, κλπ.
- Επίσης πολυτροπικά, οπτικά, σκίτσα, κλπ.

Διαδικασίες κατανόησης κειμένων

- Εντοπισμός και αναγνώριση των βασικών στοιχείων των κειμένων
- Ερμηνεία και μετασχηματισμοί των γλωσσικών και νοηματικών δομών τους
- Ανάπτυξη κριτικού στοχασμού σε σχέση με το επικοινωνιακό πλαίσιο και την αποτελεσματικότητά τους
- Αναστοχασμός σε σχέση με τις ακολουθούμενες στρατηγικές ανάγνωσης/κατανόησης

Διαδικασίες
παραγωγής
γραπτού και
προφορικού
λόγου

- Μετασχηματισμοί κειμένων για επικοινωνιακή χρήση
- Σχεδιασμός και οργάνωση των κειμένων
- Σύνθεση κειμένων
- Αναθεώρηση των κειμένων – Δημοσίευση
- Αναστοχασμός

Αναθεώρηση κειμένων Δημοσίευση

- Ξαναγράψιμο κειμένων
- Χρήση ποικίλων πηγών αναφοράς (π.χ. λεξικά, εγχειρίδια γραμματικής και συντακτικού) για βελτίωση λόγου
- Αξιοποίηση παρατηρήσεων εκπαιδευτικού / συμμαθητών για βελτίωση περιεχομένου, δομής, γλώσσας
- Επιλογή κατάλληλου τρόπου παρουσίασης της εργασίας τους (με ποικιλία μέσων - και οπτικοακουστικών μέσων, για να καταστεί ελκυστική και αποτελεσματική
- Δημοσίευση κειμένων

Διδακτική πορεία

- Δυναμική διαδικασία σε τέσσερις διαδοχικές φάσεις:
- Τοποθετημένη πρακτική (ερωτήματα και κείμενα που έχουν σχέση με την εμπειρία των μαθητών)
- Ανοιχτή διδασκαλία (καθοδήγηση για επεξεργασία κειμένου)
- Κοινωνική πλαίσιωση (το κείμενο κοινωνικό και ιδεολογικό προϊόν εντός κοινωνικού πλαισίου)
- Μετασχηματισμένη πρακτική (παραγωγή κειμένων)

Αναστοχαστικός γραμματισμός

- Για κατανόηση κειμένου (περιγραφή στρατηγικών κατανόησης, αναγνώριση προσωπικών αξιών /θέσεων που επηρεάζουν τη νοηματοδότηση, αυτοαξιολόγηση – αυτοέλεγχος)
- Για παραγωγή λόγου (δυνατά – αδύνατα σημεία ως συγγραφείς/ομιλητές για βελτίωση, πορεία ενεργειών – δυσκολίες/ αποτελεσματικότητα στρατηγικών)

Ενδεικτικά ερωτήματα για κριτικό στοχασμό

- Η κατάσταση των προσώπων, στο κείμενο, προβάλλεται ως «φυσική» ή όχι; Ποιες είναι οι προθέσεις του κειμένου;
- Ποια «φωνή» κυριαρχεί στο κείμενο και ποιες «φωνές» παραλείπονται ή περιθωριοποιούνται (σε σχέση με το φύλο, τη φυλή, την εθνικότητα κ.ά.);
- Πού δημοσιεύεται το κείμενο (σε ποια χώρα, σε ποιο μέσο κ.ά.) και με ποιο στόχο;
- Γιατί επιλέγονται συγκεκριμένες δομές έναντι άλλων; Γιατί επιλέγεται η συγκεκριμένη σύνδεση ανάμεσα στις προτάσεις, τις παραγράφους. κλπ.;
- Γενικά, διαφορετικές οπτικές για κάθε θέμα, δημιουργία εναλλακτικού κειμένου.

Διαδικαστικό μοντέλο

- Και εδώ τρεις διδακτικές φάσεις:
- Προ-αναγνωστική
- Κυρίως αναγνωστική
- Μετα-αναγνωστική.

Προ- αναγνωστική φάση

- Κάνει την ανάγνωση σκόπιμη ενέργεια
- Φάση τοποθετημένης πρακτικής
- Στρατηγικές που κινούνται στον άξονα
- «παρατηρώ – ανακαλώ στη μνήμη – προβλέπω»:
- Προϊδεασμός για το θέμα και την περίσταση επικοινωνίας
- Προβλέψεις για το θέμα ή τη δομή και την οργάνωση του κειμένου - ενεργοποίηση προϋπαρχουσών γνώσεων
- Παρατήρηση τίτλου, υποτίτλων, εικόνων, γραφικών, κλπ.
- Διατύπωση ερωτήσεων για το «τι θα ήθελα να μάθω από το κείμενο»,
- «Διαγώνια» ανάγνωση

Φάση κυρίως ανάγνωσης /ακρόασης

- Στρατηγικές με βάση τον άξονα:
- «σχηματοποιώ στο μυαλό μου και σημειώνω – ερευνώ – ρωτώ/αναρωτιέμαι»:
- Σημειώσεις για τις κύριες ιδέες του κειμένου
- Ερμηνεία λέξεων / φράσεων με βάση τα συμφραζόμενα, χρήση λεξικών
- Παρατήρηση εξωγλωσσικών και παραγλωσσικών στοιχείων
- Διατύπωση ερωτήσεων για το κείμενο
- Δημιουργία οπτικών εικόνων
- Διατύπωση προβλέψεων για το τι θα ακολουθήσει στο κείμενο κ.ά.

Φάση μετά την ανάγνωση

- Στρατηγικές με βάση τον άξονα:
- «συνοψίζω – συγκρίνω – αναστοχάζομαι»:
- Σύνθεση των βασικών ιδεών του κειμένου
- Σύγκριση με άλλες πηγές
- Μετασχηματισμοί και αναπλαισίωση
- Νέα ερωτήματα προς διερεύνηση («τι άλλο θα ήθελα να μάθω») κ.ά.

Μια βασική στρατηγική

- Τι γνωρίζω- Τι θέλω να μάθω; Τι έμαθα
- Κίνητρο για ενεργό συμμετοχή και αυτοαξιολόγηση.
- Αξιοποίηση των βιωμάτων των μαθητών (Τι ξέρετε για το θέμα του κειμένου; Τι θα θέλατε να μάθετε περισσότερο;)

Ιδιαίτεροι γραμματισμοί

- Γραμματισμός στα Μέσα
- Ψηφιακός Γραμματισμός
- Οπτικός Γραμματισμός

- Αλληλοσυνδεόμενοι

Ερωτήσεις
κριτικής
πρόσληψης
στους τρεις
γραμματισμούς

- Ποιος είναι ο πομπός του μηνύματος;
- Γιατί το δημιούργησε;
- Τι είδους κείμενο επέλεξε, για να μεταδώσει το μήνυμά του;
- Ποιες τεχνικές χρησιμοποίησε για να προσελκύσει την προσοχή μου;
- Υπάρχει λανθάνων εμπορικός στόχος;
- Ποια ιδεολογία, τρόπος ζωής και αξίες αντανακλώνται στο μήνυμα ή παραλείπονται από αυτό;
- Θα μπορούσαν διαφορετικοί άνθρωποι να προσλάβουν διαφορετικά το μήνυμα αυτό;

A. Γραμματισμός στα ΜΜΕ

- Απόκτηση ικανοτήτων με στόχο την κριτική πρόσληψη των πληροφοριών (δέκτης) και τη δημιουργία αξιόλογου και αξιόπιστου περιεχομένου σε αντίστοιχα περιβάλλοντα (πομπός)
- Μέσα: παραδοσιακά ή σύγχρονα, αναλογικά ή ψηφιακά (η τηλεόραση, το ραδιόφωνο, ο κινηματογράφος, το βίντεο, οι δικτυακοί τόποι, τα βιντεοπαιχνίδια και οι εικονικές κοινότητες και εφαρμογές κοινωνικής δικτύωσης και πλατφόρμες επικοινωνίας)

Στόχοι - Βασικές ικανότητες

- Κατανόηση - Συνειδητοποίηση της επιρροής των μέσων, του τρόπου μετάδοσης των μηνυμάτων και αναπαράστασης της πραγματικότητας με βάση τις επιλογές τους.
- Χρήση με τρόπο ασφαλή και λελογισμένο - ανάπτυξη δεξιοτήτων βέλτιστης περιήγησης στα μέσα, κατάλληλο ως προς τις περιστάσεις.
- Αποτελεσματική αναζήτηση και επιλογή πληροφοριών, έλεγχος της αξιοπιστίας τους - Δημιουργία περιεχομένου – Υπεύθυνη συμμετοχή σε κοινωνικά δίκτυα.
- Αξιοποίηση ως εργαλεία
- Ανάπτυξη κριτικής στάσης απέναντι στα μέσα
- Αναστοχασμός στη χρήση (προτιμήσεις, αντίκτυπος στην προσωπική και κοινωνική ζωή, επιλογές)

Παραδείγματα δραστηριοτήτων

- Διερεύνηση της απεικόνισης του φύλου και της εθνότητας στα μέσα
- Προσδιορισμός των χαρακτηριστικών, των δυνατοτήτων και των κινδύνων ενός μέσου κοινωνικής δικτύωσης (μελέτη περίπτωσης)
- Προσδιορισμός των χαρακτηριστικών του ειδησεογραφικού άρθρου (ανάλυση)
- Αξιοποίηση φωτογραφικού υλικού από τη ζωή προσώπων (μεταναστών, εργαζομένων...) και δημιουργία μικρού ντοκιμαντέρ (απόδοση – παραγωγή περιεχομένου).

B. Γραμματισμός στα ψηφιακά μέσα

- Με σκοπό:
- Αναζήτηση υλικού
- Χρήση υλικού στην τάξη, τον εμπλουτισμό, δηλαδή, της διδασκαλίας
- Συνέχιση του διαλόγου εκτός τάξης μέσα από συνεργατικά εργαλεία του Web 2.0 (blog, wiki, κοινωνικά δίκτυα, ιστολόγια) - Προβληματισμός
- Δημιουργία οπτικοακουστικών έργων (ταινιών μικρού μήκους, ντοκιμαντέρ, εικαστικών έργων, δραματοποιημένων μεταφορών), ως προσωπικές ή συλλογικές ανταποκρίσεις σε λογοτεχνικά και μη λογοτεχνικά κείμενα κ.λπ.

Στόχοι

- Αναγνώριση λειτουργίας σημειωτικών κωδίκων, δομικών και γλωσσικών συμβάσεων στην κατασκευή νοήματος στον ψηφιακό χώρο, στη δημιουργία συναισθημάτων, στη δήλωση έμφασης, στην ποικιλία των κειμενικών ειδών (πολυτροπικά κείμενα, υπερκείμενα, κλπ.)
- Επιλογή κατάλληλων σημειωτικών πόρων για τα κείμενά τους ανάλογα με το στόχο τους - Αξιοποίηση ψηφιακών δυνατοτήτων (π.χ. παρακολούθηση αλλαγών, διόρθωση κειμένων)
- Χρήση συνεργατικών εργαλείων μάθησης (αλληλεπίδραση, διάλογος)
- Έλεγχος αξιοπιστίας ψηφιακών πηγών
- Αναστοχασμός της σχέσης των μαθητών με τον ψηφιακό κόσμο

Γ. Οπτικός Γραμματισμός

- Ευρύτητα στην έννοια (όχι μόνο στην καλλιτεχνική εικόνα)
- Ολιστική προσέγγιση όπως τη βιώνουμε στην καθημερινότητά μας (χωρίς κερματισμούς)

Τρόποι

- Χρήση οπτικού και οπτικοακουστικού υλικού (φωτογραφίες, χάρτες, πίνακες, διαγράμματα, ταινίες, βίντεο, κλπ.)
- Διαθεματικές εργασίες - αξιοποίηση ποικιλίας οπτικών πηγών/υλικών και τεχνικών οπτικοποίησης
- Συμμετοχή μαθητών σε παράλληλες εκπαιδευτικές δράσεις (προγράμματα, κλπ.) - εμπλοκή στην ερμηνεία ή/και παραγωγή πρωτότυπου οπτικού ή οπτικο-ακουστικού υλικού (λ.χ. δημιουργία ταινιών, φωτογραφιών και ψηφιακών ιστοριών, σκηνογραφία, κοστούμια, αφίσσα, κλπ.)

Στόχοι

- Κατανόηση οπτικών μηνυμάτων ως ιστορικά και κοινωνικά προσδιορισμένων / συμβολικών κατασκευών, προθέσεις και σημασίες.
- Εντοπισμός ιστορικού πλαισίου παραγωγής – νοηματοδότησης.
- Συνειδητοποίηση ιδεολογικών διαστάσεων, ρητορικής και συγκινησιακής δύναμης των οπτικών μηνυμάτων.
- Ανάπτυξη ενεργητικής στάσης έναντι της σύγχρονης οπτικής επικοινωνίας.
- Σύγκριση – αξιολόγηση – επιλογή οπτικών μηνυμάτων.
- Δημιουργία οπτικών, οπτικολεκτικών, οπτικοακουστικών αφηγήσεων.

Δραστηριότητες

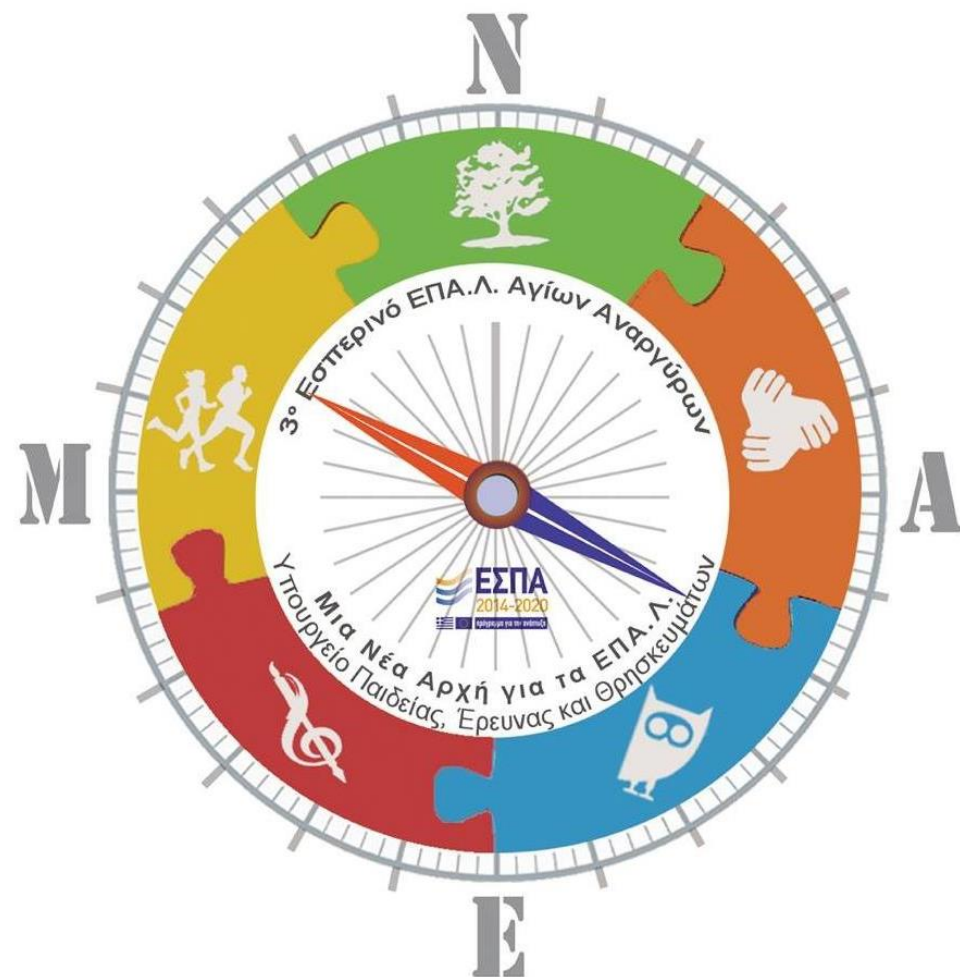
- Συλλογικές Εικόνες (Εντοπισμός στερεότυπων σε κοινόχρηστα είδη οπτικής επικοινωνίας, όπως λ.χ. γελοιογραφίες, διαφημίσεις, κλπ.)
- Η εικόνα και το κοινό της (Προσδιορισμός του κοινού με βάση εξώφυλλα βιβλίων, εντύπων, δίσκων, κλπ.)
- Μια εικόνα – πολλές λέξεις (Επιλογή τίτλου ή λεζάντας σε πίνακες, φωτογραφίες, κλπ., εξάρτηση ερμηνείας μιας εικόνας από τη λεζάντα)
- Μια εικόνα - μια ιστορία (Αναζήτηση προθέσεων, συμβόλων, πλαισίου δημιουργίας σε φωτογραφίες, πίνακες, επίκαιρες ή παλαιότερες)

Δραστηριότητες

- Εικονογράφηση (Δημιουργία ή αναζήτηση κατάλληλων εικόνων για συνοδεία κειμένων - ερμηνευτικές αλληλεπιδράσεις λεκτικού και οπτικού)
- Φωτοδοκίμιο (Συνδυαστική χρήση εικόνων και λόγου - φωτορεπορτάζ με κείμενο για ένα θέμα)
- Ψηφιακή ιστορία (Σύνθεση ιστορίας για προσωπική εμπειρία με φωτογραφίες /σχέδια /εικόνες, μαγνητοφωνημένη αφήγηση ή/και μουσική επένδυση)

Δραστηριότητες

- Σχεδιασμός:
- αφίσσας (πληροφορία, επιχείρημα, συναίσθημα)
- λογότυπου (σχεδιαστικής οικονομίας, νοηματική πυκνότητα)
- εντύπου (εξώφυλλο, σελιδοποίηση, χρώμα, γραμματοσειρές, εικόνες, κλπ.)
- κλπ.

Αξιολόγηση

- Συνεξέταση με Γλώσσα 3ωρο μάθημα «Νέα Ελληνικά» σε Α' & Β' (όπως στη Γ' Λυκείου)
- Ως δύο διακριτά αντικείμενα

Γλώσσα: 3 ερωτήσεις / δραστηριότητες

1

κατανόησης

2

δομής / γλώσσας

3

ερμηνείας -
παραγωγής λόγου

Συγκεκριμένα

- Μη λογοτεχνικό κείμενο, μη διδαγμένο (δυνατότητα για σύντομο εισαγωγικό σημείωμα χωρίς ερμηνευτικά σχόλια)
- Δραστηριότητες:
- Κατανόησης (2 ερωτήματα: 30 μονάδες): ένα ερώτημα ανοιχτού ή κλειστού τύπου και περίληψη μέρους του κειμένου σε επικοινωνιακό πλαίσιο (15 + 15 μονάδες).
- Δομής - γλώσσας του κειμένου (έως 3 ερωτήματα, όχι κατ' ανάγκην ισοδύναμα) 30 μονάδες
- Ερμηνείας - παραγωγής λόγου, κρίνουν / σχολιάζουν σημεία του κειμένου, ανασκευάζουν θέσεις του ή αναπτύσσουν τεκμηριωμένα προσωπικές απόψεις με μορφή κειμένου επιχειρηματολογίας (δημόσια ομιλία, επιστολή, άρθρο), με έκταση 250-400 λέξεις – ανάλογα με την τάξη (40 μονάδες)

Λογοτεχνία: 3 ερωτήσεις / δραστηριότητες

1

κατανόησης

2

δομής / γλώσσας

3

ερμηνείας -
παραγωγής λόγου

Συγκεκριμένα

- Λογοτεχνικό κείμενο **αδίδακτο**
- Δραστηριότητες:
- Κατανόησης (έως 2 ερωτήματα, που ελέγχουν διαφορετικές ικανότητες, μόνο το ένα ανοικτού τύπου, 50 - 60 λέξεις) 30 μονάδες
- Γλώσσας – δομής (έως 3 ερωτήματα με ερωτήσεις ποικίλων τύπων) 30 μονάδες
- Ερμηνείας - παραγωγής λόγου σε ένα θέμα αναγνωστικής ανταπόκρισης ή δημιουργικού μετασχηματισμού (αξιολόγηση ιδεών, αξιών, στάσεων, σύγκριση με το σήμερα, συσχετισμός με προσωπικές εμπειρίες, βιώματα, συναισθήματα, με έκταση 100 - 200 λέξεις – ανάλογα με την τάξη (40 μονάδες)

Καλή
σχολική
χρονιά!

